

MAT Á UMHVERFISÁHRIFUM

NÍÐURSTÖÐUR FRUMATHUGUNAR OG ÚRSKURÐUR SKIPULAGSSTJÓRA RÍKISINS UM TINDASTÓLSVEG Í SKAGAFIRÐI

1. INNGANGUR

Skipulagsstjóri ríkisins hefur fengið til frumathugunar lagningu Tindastólsvegur í Skagafirði, samkvæmt lögum nr. 63/1993 um mat á umhverfisáhrifum.

Framkvæmdaraðili: Vegagerðin.

Framkvæmd kynnt í frummatsskýrslu: Nýr 4 km langur vegur frá Skagavegi að fyrirhuguðu skíðasvæði í Ytridal í Tindastóli í Skagafirði.

Markmið framkvæmdar: Að leggja aðkomuveg að fyrirhuguðu skíðasvæði í Ytridal í Tindastóli.

Frumathugun: Þann 16. júlí 1998 tilkynnti Vegagerðin framkvæmdina til Skipulagsstofnunar. Framkvæmdin var auglýst opinberlega þann 29. júlí 1998 í Lögbirtingablaðinu og Morgunblaðinu og þann 30. júlí 1998 í Sjóhorninu, Sauðárkróki. Frummatsskýrsla lá frammi til kynningar frá 29. júlí til 2. september 1998 á skrifstofum sameinaðs sveitarfélags í Skagafirði, í Þjóðarbókhöðunni og hjá Skipulagsstofnun í Reykjavík. Engin athugasemd barst á kynningartíma. Leitað var umsagnar sveitarstjórnar sameinaðs sveitarfélags í Skagafirði, Náttúruverndar ríkisins, Landgræðslu ríkisins, Náttúrufræðistofnunar Íslands og veiðimálastjóra. Jafnframt var framkvæmdin kynnt Heilbrigðiseftirliti Norðurlands vestra og Þjóðminjasafni Íslands.

Gögn lögð fram við frumathugun:

Frummatsskýrsla: Tindastólsvegur. Mat á umhverfisáhrifum. Frummatsskýrsla. Vegagerðin, júní 1998.

2. UMSAGNIR

Leitað var umsagnar sveitarstjórnar **sameinaðs sveitarfélags í Skagafirði** með bréfi, dags. 21. júlí 1998 og barst umsögn með bréfi, dags. 19. ágúst 1998. Ekki er gerð athugasemd við mat á umhverfisáhrifum Tindastólsvegar.

Leitað var umsagnar **Náttúruverndar ríkisins** með bréfi, dags. 21. júlí 1998 og barst umsögn með bréfi, dags. 17. ágúst 1998. Þar segir m.a.:

Gróður

„Náttúruvernd ríkisins leggur áherslu á að við framkvæmdina verði gróðri á svæðinu raskað eins lítið og kostur er, ekki síst þar sem gróður á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði er viðkvæmur og hætta er á vatnsrofi. Sérstaklega verði þess gætt að halda raski á [...] þúfum í lágmarki. Þá leggur stofnunin áherslu á að tryggð verði óbreytt vatnsskipti í mýri ofan þjóðvegur sem fyrirhugaður vegur mun liggja um. ...“

Fuglalíf

Tekið er undir ábendingar Náttúrufræðistofnunar Íslands um fuglalíf á svæðinu þar sem bent er á að búsvæði fugla séu viðkvæm í mikilli hæð yfir sjó, sumarið sé stutt og varptími fugla og vaxtartími plantna skammur. Náttúruvernd ríkisins leggur áherslu á að framkvæmdum verði hagað þannig að áhrif á fuglalíf verði sem minnst.

Frágangur

„Náttúruvernd ríkisins telur mikilvægt að haft verði samráð við plöntuvistfræðing vegna uppgræðslu á framkvæmdasvæðinu og að tekið verði tillit til grenndargróðurs við uppgræðsluna. Jafnframt er mikilvægt að lífrænu efni verði haldið til haga meðan á framkvæmdum stendur og það síðan sett yfir raskað svæði að framkvæmdum loknum.

Náttúruvernd ríkisins bendir að lokum á mikilvægi þess að raska eins litlu landsvæði og hægt er við framkvæmdina, bæði undir veg og skíðaaðstöðu. Um er að ræða fallegt og gróið svæði sem nýst getur til annarrar útivistar en skíðaiðkunar, s.s. gönguferða og berjatínslu, og má búast við aukinni umferð fólks á svæðinu allt árið um kring í kjölfar vegalagningarinnar.

Að öðru leyti gerir Náttúruvernd ríkisins ekki athugasemdir við framkvæmdina með því skilyrði að haft verði samráð við eftirlitsráðgjafa stofnunarinnar á Norðurlandi um framkvæmdina og frágang vegna hennar, þ.m.t. efnistöku og frágang efnistökusvæða.“

Leitað var umsagnar **Landgræðslu ríkisins** með bréfi, dags. 5. ágúst 1998 og barst umsögn með bréfi, dags. 17. ágúst 1998. Ekki er gerð athugasemd við mat á umhverfisáhrifum Tindastólsvegar.

Leitað var umsagnar **Náttúrufræðistofnunar Íslands** með bréfi, dags. 21. júlí 1998. Bréf barst frá Náttúrufræðistofnun Íslands, dags. 13. ágúst 1998. Þar kemur fram að Náttúrufræðistofnun muni ekki gefa umsögn um mat á umhverfisáhrifum Tindastólsvegar þar sem hún hafi þegar veitt álit sem matsskýrslan byggir á.

Leitað var umsagnar **veiðimálastjóra** með bréfi, dags. 21. júlí 1998 og barst umsögn með bréfi, dags. 10. ágúst 1998. Þar er bent á að verði efnistaka við eða í árfarvegum skuli ganga vel frá farvegum í lok framkvæmda.

3. ATHUGASEMDIR

Engin athugasemd barst á kynningartíma.

4. UMHVERFISÁHRIF TINDASTÓLSVEGAR Í SKAGAFIRÐI

4.1 FYRIRHUGUÐ FRAMKVÆMD

Í frummatsskýrslu er kynnt lagning nýs 4 km vegar frá Skagavegi að fyrirhuguðu skíðasvæði í Ytridal í Tindastóli, Skagafirði.

4.1.1 Vegur

Vegurinn mun liggja frá Skagavegi (nr. 745) eftir tiltölulega flötu landi Lambáreyra að fjallsrótum Tindastóls. Eftir það liggur hann í töluverðum halla vestan Lambár en fer fljótlega yfir gil Lambár. Í gilið verður lagt 30 m langt og 2 m breitt ræsi með fyllingu yfir. Þaðan liggur vegurinn upp með Lambá uns komið er að fyrirhuguðu skíðasvæði í Tindastóli. Vegurinn verður 6 m breiður með malarslitlegi og byggður upp úr snjó. Langhalli verður um 6-9% mestan hluta leiðarinnar. Ræsi verða lögð þar sem vatnsfarvegir eru til staðar og þar sem búast má við að vatn safnist fyrir. Stefnt er að því að framkvæmdir hefjist haustið 1998 og vegurinn verði fullfrágenginn 2 - 3 árum síðar.

4.1.2 Efnistaka

Áætluð efnisþörf er um 122.000 m³. Alls fást um 34.000 m³ efnis úr námum, um 20.000 m³ úr námu á Lambáreyrum, 8 - 10.000 m³ úr námu við stöð 2000 og 4 - 6.000 m³ úr námu við stöð 2400. Efni sem fellur til úr skeringum, um 88.000 m³, verður notað í fyllingar.

4.1.3 Aðrir kostir

Á undirbúningstíma framkvæmdarinnar voru bornir saman 4 kostir (A - D) á vegalagningu upp í Ytridal og er gerð grein fyrir þeim í frummatsskýrslu. Valkostur framkvæmdaraðila, leið A, var talin heppilegust m.t.t. legu, snjóalaga og öryggissjónarmiða.

Leið B liggur af Skagavegi norðan við núverandi skíðasvæði. Sú leið færi um mjög snjóþungt svæði og yrði áberandi í landslagi. Leið B er því ekki talin ásættanleg. Leið C liggur á svipuðum stað og leið A en færi ekki yfir gil Lambár. Hún yrði hinsvegar með mjög kröppum beygjum, færi nálægt gilbarminum og að hluta til um snjóþungt svæði auk þess sem efri hluti vegarins myndi valda aukinni snjósöfnun á veginn fyrir neðan. Sú leið er því ekki talin heppileg af öryggisástæðum. Leið D liggur norðan við Lambá. Hún færi um snjóþungt svæði og yfir tvö stór giljadrög sem kölluðu á háar og efnismiklar fyllingar. Veginn yrði að byggja herra upp en aðra kosti. Leið D er því ekki talin æskilegur kostur.

4.2. ÁHRIF Á LANDSLAG OG JARÐMYNDANIR

Samkvæmt frummatsskýrslu verður efnistaka ofan Lambárgils þar sem talið er að snjóáhætta skapist við veginn að öðrum kosti. Vegna ávala lands á þessu svæði er talið auðvelt að ganga frá námunum svo lítið beri á efnistöku. Við frágang skeringa og fláa verður leitast við að laga veginn sem best að landinu. Lambá rennur um fyrirhugað efnistökusvæði á áreyrum Lambár. Í frummatsskýrslu kemur fram að farvegurinn muni verða á sama stað að efnistöku lokinni en lækka sem nemur efnistöku.

Í greinargerð eftirlitsráðgjafa Náttúruverndar ríkisins¹ kemur fram að vegagerð á þessu svæði verði óhjákvæmilega áberandi. Vegurinn verði mikið upphækkaður, fari tvívegis yfir gil Lambár auk þess sem skeringar og fyllingar verði töluverðar. Náttúruvernd ríkisins telur mikilvægt að raska eins litlu landsvæði og hægt er við framkvæmdina. Um sé að ræða fallegt og gróíð svæði sem nýst geti til útivistar jafnt sumar sem vetur og búast megi við aukinni umferð fólks á svæðinu í kjölfar vegalagningarinnar. Náttúruvernd ríkisins fer fram á að haft verði samráð við stofnunina um framkvæmdina og frágang vegna hennar, þ.m.t. efnistöku og frágang efnistökusvæða.

Veiðimálastjóri bendir á að fari efnistaka fram við eða í árfarvegi skuli ganga vel frá farveginum í lok framkvæmda

4.3 ÁHRIF Á GRÓÐUR OG DÝRALÍF

Samkvæmt frummatsskýrslu liggur vegurinn frá Skagavegi að hlíðarrótum að mestu um vel gróíð og þurrt graslendi. Upp fjallshlíðina skiptast á kvistlendi, lítt gróin holt og melkollar, mýrar og graslendi. Á um 1 km kafla næst skíðasvæðinu fer vegurinn um svæði þar sem er að finna stórar aflangar þúfur sem liggja langs undan halla. Í nágrenni við skíðasvæðið skiptast á mýrar og fléttumóar. Engar sjaldgæfar tegundir háplantna eða mosa hafa fundist á svæðinu.

Náttúrufræðistofnun Íslands² bendir á að þúfur eins og þær sem finnast á svæðinu séu mjög sjaldgæfar á landsvísu og setji mikinn svip á gróðurfar í hlíðum Tindastóls. Jarðvegur þeirra sé viðkvæmur og rof geti orðið mikið ef rofsár opnast. Varað er við þeirri rofhættu og jarðvegseyðingu sem getur orðið ef þýfðu landi í svo mikilli hæð yfir sjó verði raskað og tekið fram að sérstakrar aðgátar sé þörf vegna þúfnanna. Náttúruvernd ríkisins tekur undir ofangreinda ábendingu Náttúrufræðistofnunar Íslands í umsögn sinni.

Náttúrufræðistofnun Íslands² bendir á að skammt frá Skagavegi sé graslendið sundur-skorið af langri gróskumikilli mýri. Mikið hafi verið gengið á votlendi með framræslu og því sé almennt mikil eftirsjá í votlendissvæðum og ástæða til að hlífa því sem eftir er. Náttúruvernd ríkisins leggur áherslu á að þar sem vegurinn fer yfir mýrina við Skagaveg beri að tryggja að grunnvatn eigi greiða leið í gegnum vegstæðið.

Í greinargerðum Náttúrufræðistofnunar Íslands³ og eftirlitsráðgjafa Náttúruverndar ríkisins⁴ er lagt til að vegurinn verði lagður með aðfluttu efni þannig að óskemmdur

¹ Fylgiskjal 13 með frummatsskýrslu

² Fylgiskjal 1 með frummatsskýrslu

³ Fylgiskjal 1 með frummatsskýrslu

⁴ Fylgiskjal 13 með frummatsskýrslu

villtur gróður vaxi með veginum í stað opinna sára eða beltis af manngerðum gróðri. Óráðlegt sé að taka efni meðfram vegstæðinu, sérstaklega ofan brekkuróta. Í frummatsskýrslu kemur fram að Vegagerðin telur ógerlegt að leggja veginn með aðfluttu efni vegna kostnaðar og vafasamt að slíkt sé framkvæmanlegt vegna halla (6-9%).

Náttúrufræðistofnun Íslands¹ bendir á að framkvæmdasvæðið sé í mikilli hæð yfir sjó, gróðurinn sé viðkvæmur fyrir raski og ljóst að öll sár sem myndist í gróðursvörðinn vegna framkvæmda lokist seint og skapi hættu á vatnsrofi.

Í frummatsskýrslu kemur fram að við uppbyggingu vegarins skuli unnið þannig að sem minnst rask verði á gróðri utan vegstæðisins. Leitast verði við að halda til haga lífrænu efni sem kemur úr skeringum og nýta það við frágang að efnistöku lokinni. Skilyrt verði að framkvæmt sé eftir þessari tilhögun frá st. 3000 - 4000. Umferð vinnuvéla um gróin svæði verði takmörkuð við vegstæði og námur. Sáð verði í vegkanta, vegfláa og í þau vel grónu svæði sem raskast, um ári eftir að framkvæmdum er lokið. Við sáninguna verði tekið tillit til ábendinga Landgræðslu ríkisins¹. Við val á fræblöndum og áburði verði miðað við að ná gróðurhulu, sem gefi núverandi gróðri sem besta möguleika á að vaxa og þekja jarðvegssárin.

Náttúruvernd ríkisins telur mikilvægt að haft verði samráð við plöntuvistfræðing vegna uppgræðslu á framkvæmdasvæðinu og að tekið verði tillit til grenndargróðurs við uppgræðsluna.

Samkvæmt frummatsskýrslu telst fuglalíf á svæðinu ekki vera einstætt á landsvísu. Litlar sem engar upplýsingar eru til um annað dýralíf. Í greinargerð Náttúrufræðistofnunar Íslands² um fuglalíf er bent á að búsvæði fugla séu viðkvæm í mikilli hæð yfir sjó, sumarið sé stutt og varptími fugla og vaxtartími plantna skammur.

Náttúruvernd ríkisins tekur undir athugasemdir Náttúrufræðistofnunar Íslands og leggur áherslu á að framkvæmdum verði hagað þannig að áhrif á fuglalíf verði sem minnst.

4.4 ÁHRIF Á MENNINGARMINJAR

Í frummatsskýrslu kemur fram að forn þjóðleið um Tindastól, svokallaðar Hróarsgötur, muni að hluta lenda undir vegstæðinu. Sá hluti Hróarsgatna sem hverfur undir veg og vegskerlingar verði rannsakaður og kortlagður af Þjóðminjasafni Íslands áður en vegaframkvæmdir hefjast. Reynt verði eftir megni að halda jarðvinnu nálægt Hróarsgötum í algjöru lágmarki. Ef unnt er verði gert lítið bílastæði þar sem Hróarsgötur eru sýnilegar þannig að vegfarendur geti virt fyrir sér vegagerð fyrri tíma.

Forn rúst nálægt Skagavegi mun liggja í um 100 - 150 m fjarlægð frá afleggjaranum að skíðasvæðinu og er ekki talin í hættu.

Í greinargerð Þjóðminjasafns Íslands³ kemur fram að stofnunin fallist á áform Vegagerðarinnar um lagningu vegarins þótt hann raski Hróarsgötum með því skilyrði að fornleifafræðingur rannsaki og skrái ítarlega þá kafla gatnanna sem verða fyrir raski, áður en framkvæmdir hefjast. Í rannsóknarskýrslu fornleifadeildar

¹ Fylgiskjal 10 með frummatsskýrslu

² Fylgiskjal 2 með frummatsskýrslu

³ Fylgiskjal 9 með frummatsskýrslu

Þjóðminjasafns Íslands¹ er bent á að þess verði gætt að spilla ekki fornleifum þegar ákveða skal staðsetningu vinnuskúra, vinnuvéla og birgða. Eins sé varasamt að taka efni við Hróarsgötur og rúst við Skagaveg.

4.5 ÁHRIF Á MENN OG SAMFÉLAG

Tilgangur framkvæmdarinnar er að gera aðkomuveg að nýju skíðasvæði í Skagafirði. Í frummatsskýrslu kemur fram að fyrirhugaður vegur liggur um óbyggt svæði og búast megi við að vegurinn nýtist ekki einungis á vetrartíma fyrir skíðasvæðið heldur verði einnig töluverð umferð þar að sumarlagi m.a. gönguferðir á Tindastól.

¹ Fylgiskjal 5 með frummatsskýrslu

5. NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTJÓRA RÍKISINS

Vegagerðin hefur tilkynnt til frumathugunar lagningu nýs 4 km vegar, Tindastólsvegur, frá Skagavegi að fyrirhuguðu skíðasvæði í Ytridal í Tindastóli, Skagafirði.

Fyrirhuguð vegagerð frá Skagavegi upp í Ytridal hefur í för með sér jarðrask á ósnortnu svæði og áhrif á landslag og gróðurfar í hlíðum Tindastóls. Framkvæmdasvæðið liggur hátt yfir sjó og er hætta á rofi og jarðvegseyðingu í kjölfar framkvæmdanna. Innan framkvæmdasvæðisins er sjaldgæf þúfnagerð og gróskumikil mýri sem hætta er á að raskist. Framkvæmdin mun raska Hróarsgötum, fornri þjóðleið sem liggur um Tindastól.

Vegur upp í Ytridal eykur möguleika til útivistar í Tindastóli sumar sem vetur.

Fallist er á rök framkvæmdaraðila um að aðrir kostir á legu vegarins séu síðri en fyrirliggjandi tillaga með tilliti til snjóalaga og umferðaröryggis. Einnig að ógerlegt sé talið að leggja veginn með aðfluttu efni vegna mikils kostnaðar og bratta.

Á grundvelli gagna framkvæmdaraðila lögðum fram við frumathugun og umsagna er það mat skipulagsstjóra ríkisins að fyrirhuguð lagning Tindastólsvegur muni ekki hafa í för með sér umtalsverð áhrif á umhverfi, náttúruauðlindir eða samfélag enda verði beitt eftirfarandi vinnureglum, varúðarráðstöfunum og mótvægisáðgerðum sem lagðar eru til í frummatsskýrslu:

- Framkvæmdum verði hagað þannig að raski á jarðvegi og gróðri verði haldið í algeru lágmarki, ekki verði aukin hætta á rofi og jarðvegseyðingu að framkvæmdum loknum og frágangur skeringa og náma verði í samræmi við landslag. Ræsum verði komið fyrir þar sem vatnsfarvegir eru og búast má við að vatn safnist fyrir. Umferð vinnuvéla og annarra tækja verði takmörkuð við vegstæði og námur.
- Við framkvæmdir verði lífrænum jarðvegi haldið til haga til að flýta fyrir uppgræðslu að framkvæmdum loknum. Vegna sérstæðra þúfna með viðkvæmum jarðvegi verði skilyrt að framkvæmt sé eftir þessari tilhögun frá st. 3000 - 4000. Uppgræðsla taki mið af gróðri í nágrenni við framkvæmdasvæðið.
- Jarðvinnu nálægt Hróarsgötum verði haldið í lágmarki og þess gætt að spilla ekki fornleifum við framkvæmdina. Sá hluti Hróarsgatna sem hverfur undir veg og vegskeringar verði rannsakadur og kortlagður í samráði við Þjóðminjasafn Íslands áður en framkvæmdir hefjast.

Auk þess verði tryggð óbreytt vatnsskipti á votlendissvæðinu við Skagaveg og haft samráð við Náttúruvernd ríkisins um tilhögun framkvæmda og frágang að framkvæmdum loknum.

Framkvæmdin er fyrirhuguð á óskipulögðu svæði og er framkvæmdaleyfis skyld skv. 27. gr skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 m.s.br. Áður en unnt er að heimila framkvæmdir þarf sveitarstjórn að leita meðmæla Skipulagsstofnunar með veitingu framkvæmdaleyfis á óskipulögðu landi.

6. ÚRSKURÐARORÐ

Í samræmi við 8. grein laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 63/1993 hefur skipulagsstjóri ríkisins farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu ásamt umsögnum.

Með vísun til niðurstöðu skipulagsstjóra ríkisins sem gerð er grein fyrir í 5. kafla þessa úrskurðar er fallist á fyrirhugaða lagningu Tindastólsvegjar í Skagafirði, eins og henni er lýst í framlagðri frummatsskýrslu, með því skilyrði að samráð verði haft við Náttúruvernd ríkisins um tilhögun framkvæmda og frágang að framkvæmdum loknum.

7. KÆRUFRESTUR

Samkvæmt 14. grein laga nr. 63/1993 má kæra úrskurð skipulagsstjóra ríkisins til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 30. október 1998.

Reykjavík, 23. september 1998

Ásdís Hlökk Theodórsdóttir

Hólmfríður Sigurðardóttir